

Neljässä viikossa eroon muovista!

ASUMINEN Maailma haluaa eroon muovista, ja EU:ssa on vuodesta 2021 alkaen kiellettyä myydä kertakäyttöisiä muovituotteita.

VANUPUIKKOJA, muovisia aterimia, lautasia, mehupillejä, sekoitustikkuja ja ilmapallotikkuja ei pian saa myydä Euroopassa. Zero waste -liike etenee myös Suomessa. Zero Waste Finland ry on vasta alle vuoden ikäinen, mutta herättänyt jo nyt paljon kiinnostusta.

– Moni kokee ekoahdistusta. Pyrimme tarjoamaan ratkaisuja ongelmaan niin, ettei ahdistukseen jäätäisi vellomaan. Yhdistyksenä emme ole totaaliintimovi, vaan tavoite on kiinnittää huomio ennen kaikkea kertakäyttökulttuuriin, yhdistyksen yksi perustajista **Helena Marttila** kertoo.

Jos muovista haluaa eroon omassa kodissaan ja elintavoissaan, ensimmäinen askel on kohdata omat roskansa.

Käy läpi sekajäteastia ja tutki, mitä kaikkea mahdollista sieltä löytyy. Useimmilla on tapana heittää roska-astiaan roskat, jonka jälkeen ne katoavat mielestä, eikä moni täysin ymmärrä, mitä kaikkea roskaa arjessa kertyy.

– Oman nollahukkamatkani alussa huomasin, että syön yllättävän paljon yksittäispakattua rahkaa, joten aloin ostaa sitä suuremmissa pakkauksissa. Kun näkee, millaista roskaa tulee, voi miettiä paremmin kaupassa, mitä voisi alkaa tehdä toisin, kestävä elämäntavan vaikuttaja **Otso Sillanauke** kertoo.

Seuraavilla vinkeillä suurin osa muovista katoaa kodistasi jo neljässä viikossa.

1. VIIKKO: JUOMAT JA MUOVIASTIAT

Osta vähemmän pullotettua vettä. Hanki itsellesi ja muille perheenjäsenille oma kestopullo, jota voi käyttää uudestaan ja uudestaan. Jos pullo jää kotiin kiireessä, ennakoil tilanne, ja pidä autossa tyhjiä pulloja valmiina.

Jos juomissa on tottunut käyttämään pilliä, voi ostaa metallisen tai lasisen kestopillin.

– Miettiisin ensin, tarvitseeko pilliä käyttää ylipäätään, mutta lapset tietysti tykkäävät siitä. Metallipilli voi aluksi tuntua oudolta, mutta vähän ajan päästä muovipilli onkin se, joka tuntuu

Ensimmäinen lähestymistapa on miettiä, tarvitsenko tätä ollenkaan vai pärjäisinkö ilman.

HELENA MARTTILA
Zero Waste Finland -yhdistys

suussa oudolta, Marttila kertoo.

Hedelmäpussi on kätevä ja ilmainen, mutta kun lasketaan kaikkien suomalaisten käyttämät pussit yhteen vuodessa, muovipussin käyttöä ei voi enää perustella.

– Suomalaiset käyttävät hedelmäpusseja 900 miljoonaa kappaletta vuodessa. Yksilöinä voimme vaikuttaa siihen, miten paljon niitä käytetään.

Pakkaa lounaasi johonkin muuhun kuin kertakäyttöiseen pakkaukseen. Investoi astioihin, jotka ovat esimerkiksi ruostumaton terästä. Saatavilla on myös tuorekelmun tapainen mehiläisvahakäärä.

– Ensimmäinen lähestymistapa on miettiä, tarvitsenko tätä ollenkaan vai pärjäisinkö ilman. Lautasia voi pinota päällekkäin, mutta jos kelmun tapaista tuotetta ehdottomasti tarvitsee, kannattaa ostaa kestoituote.

Sillanaukeen mukaan monella zero waste ja nollahukan noudattajalla talouspaperia ei ole ollut käytössä vuosiin, vaan arjessa suositaan keittiöliinoja, joita voi myös leikellä lasten kanssa esimerkiksi vanhoista petivaatteista.

– Niitä voi säilyttää rasiassa ja käyttää siivoamiseen ja vaikkapa nenän niistämiseen. Kelmun ja folion voi korvata lautasilalla ja kulhoilla. Ruoan mukana tulevia lasipurkkeja voi käyttää ruoan säilömiseen, kuiva-ainesten säilyttämiseen, ja jos ostaa enemmän irtotuotteita, ei tarvitse enää erikseen mennä ostamaan lasipurkkeja.

2. VIIKKO: RUOKAOSTOSTEN TEKO

Muovin kierrätyksessä haaste on saada eri muovilaadut eroteltua. Siksi esimerkiksi lihapakkauksen kalvo pitäisi irrottaa rasiasta ennen kierrätykseen laittamista.

– Mustat muovipakkaukset ja monimateriaaliset pakkaukset ovat kierrätyksen kannalta hankalimpia. Mustan muovin laatua kone ei tunnista, ja monimateriaaleja, esimerkiksi sipsipusseista, ei pystytä erottelemaan. Siksi molemmat päätyvät poltettavaksi. Alumiini- ja säilykepakkauksia voidaan puolestaan kierrättää ikuisesti, Marttila kertoo.

Tyypillisesti alumiinisuus on esimerkiksi kahvipaketissa, mutta myös muovisia pakkauksia on tarjolla. Zero waste -ihanne on, että kaikki syntyvä jäte olisi maatuva.

– Sipsipussia voi hyödyntää roskapussina, mutta jos ostaa sipsipussin aina perjantaisin, voi miettiä, ostaisiko mieluummin irtotuotteita.

Marttilasta olisi ihanteellista, jos pakkaukset olisi jo lähtökohdaisesti suunniteltu helposti – tai ylipäätään – kierrätettäväksi. Kartonkipakkaus on kierrätyksen kannalta kuluttajalle selkeämpi valinta.

– Käytän nykyään itse isoa puuvillakassia hedelmäpussien sijaan ja punnitustarrat ladon pussin kylkeen. Vaikka se vaatii, että punnitsen tuotteet ilman pussia, säästyy aikaa kassalla. Lidlissä asioidessa välttyy jopa punnitustarroilta, Marttila kertoo.

Salaattia ei pysty ostamaan ilman muovia, mutta kunnianhimoinen muovinkarttaja Marttila on opetellut syömään valkokaalila, jota voi ostaa ilman muovia.

– Loppujen lopuksi zero waste muuttaa elintapoja kestävämmiksi vain tapa ja ostos kerrallaan.

Ruokakaupassa tofu on pakattu muovipakettiin, mutta zero waste viesti on silti ostaa ympäristöystävällistä proteiinia lihan sijaan.

Moni ei tiedä, että leipäviipaaleen hiilijalanjälki on suurempi kuin leipäpussin, joten tärkeintä olisi huolehtia siitä, ettei leipää mene hävikkiin.

– Viljan kasvatusta, viljelyä ja

Kylpyhuoneessa ensimmäinen askel on vaihtaa muovin pakatut pesuaineet palasaippuaan.

KRISTA HERRANEN

Kertakäyttöisille muovituotteille löytää helposti korvaavia ratkaisuja. – Käytän nykyään itse isoa puuvillakassia hedelmäpussien sijaan ja punnitustarrat ladon pussin kylkeen, kertoo Helena Marttila Zero Waste Finland -yhdistyksestä.

kuljetus vaativat kaikki energiaa ja lisäksi runsaasti vettä myös silloin, kun vilja työstetään jauhoksi, ja sen jälkeen vielä paistetaan.

Kannattaa myös opetella tekemään itse lasten suosikkiruokat, kuten pinaattiletut ja makaronilaatikko.

–Kun laittaa ruokia itse, voi välttää pakkauksia ja turhaa muovijätettä, Sillanaukee kertoo.

Kaupassa kannattaa suosia muovittomia vaihtoehtoja: ostaa karkit irtokarkkeina omaan paperi- tai kangaspussiin ja valita pastillit, joissa ei ole muovia lasian ympärillä.

Opetä myös lapset tunnistamaan kaksoismuovipakkauksia.

–Lapsilta voi myös kysyä, onko tuotteessa yksi kerros muovia vai enemmän vai ei ollenkaan. Lapset ovat yllättävän fiksuja löytämään ratkaisuja. Heidän kanssa voi yhdessä miettiä, ostetaanko yksi iso purkki mehua vai pillimehujä, Sillanaukee kertoo.

3. VIIKKO: ULKONA SYÖMINEN JA LASTEN LELUT

–Muovin käyttöä voi lähestyä miettimällä, että mikä on se oma jokapäiväinen ostos, jossa käytetään muovia. Joku voi hakea joka päivä esimerkiksi take away -salatint, mutta kaupassa ja kahvilassa pitäisi saada annos omaan astiaan, jos pyytää. Myös latten voi pyytää omaan mukiin, Marttila sanoo.

Liian isoista muutoksista ei kannata lähteä liikkeelle, vaan muuttaa ajattelutapaa pikku hiljaa. Muovista eroon pääseminen on vähän kuin laihdutus: pitää oppia uusia rutiineja.

–On ilahduttavaa, että monet myyjät suostuvat tällaiseen, ja ostoksesta saa usein 30–50 senttiä alennusta, jos tuo oman kestomukin. Aluksi saattaa ajatella, voiko näin tehdä, mutta kun ensimmäinen askel on otettu, seuraavalla kerralla on helpompaa.

Kun syöt jäätelöä, opeta lapsil-

lesi, että on parempi ottaa kupin ja lusikan sijaan keksi.

Lasten lelut voi hankkia käytettyinä kirpputoreilta, sukulaisilta ja kavereilta, jolloin välttyään pakkausmateriaalilta.

–Kannattaa myös miettiä, tarvitaanko uusia leluja ollenkaan, vai voisiko hakea keräyslaatikosta pahvilaatikon, josta voi askarrella vaikka akvaarion, Sillanaukee neuvoo.

4. VIIKKO: HYGIENIA- JA KOTITALOUSTUOTTEET

Tavallinen suomalainen kylpyhuone vilisee muovia. Ensimmäinen askel on vaihtaa kylpyhuoneen ja vessan pesuaineet, shampoot ja saippuat palasaippuun. Palasaippuan valitseminen lasten kanssa voi olla hauskaa. Se voi säästää lisäksi kukkaroa, sillä palasaippualla on vaikeampi lotrata. Lapsista voi olla myös jännittävää tutkia, millainen saippua tuoksuu hyvältä.

–Joissain tuotteissa käytetään myös mikromuovia, joka huuhtoutuu viemäristä alas jätevesiin. Henkilökohtaisesti suosin Punnitse ja säästä -kauppaa, Greendal (It's pure) -nettikauppaa ja Ruohonjuurta, mutta haluaisin myös löytää ja tukea enemmän kotimaisia pientuottajia, Sillanaukee kertoo.

Korvaa myös kertakäyttöiset vaipat, siteet, tamponit ja paratahöylät kestopuotteilla. Myös hammastikut ja hammaslangat voi korvata kompostoitavilla tikuilla. Hanki seuraavalla kerralla hammasharjaksi bambuhammasharja, jonka varsi on kompostoitava.

–Bambuhammasharjan harjakset ovat nylonia, mutta vanhoja harjoja voi käyttää esimerkiksi kaakeleiden puhdistamiseen. Sen sijaan että ostaisin uuden muovisen harjan joka kuukausi, keitän bambuharjaa kerran kuussa kiehu- vassa vedessä, Sillanaukee neuvoo.

JENNA MENDEZ

Tie kohti nollahukkaa kannattaa aloittaa käymällä läpi omat roskat. –Kun näkee, millaista roskaa tulee, voi miettiä paremmin kaupassa, mitä voisi alkaa tehdä toisin, sanoo Otso Sillanaukee.